

בשבילי הפרשה

ישיבת מיר ירושלים

גיליון שבועי לתלמידי, בוגרי וידידי ישיבת מיר

פרשת עקב, תשפ"ו

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD - 8:01	Minneapolis, MN - 8:22
Brooklyn, NY - 7:53	Miami, FL - 7:49
Chicago, IL - 7:49	Monsey, NY - 7:55
Houston, Texas - 7:56	Montreal, Quebec - 8:05
Johannesburg, S. Africa - 5:22	Passaic, NJ - 7:55
Lakewood/Deal, NJ - 7:53	Toronto, Ontario - 8:23
London, UK - 8:35	Yerushalayim - 7:00
Los Angeles, CA - 7:36	Zurich, Switzerland - 8:42

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

עקב

וקשרתם אותם לאות על ידכם והיו לטוטפות בין עיניכם. בגמ' מבואר דבעי קשר בתפליין. וע' תוס' מנחות ל"ז ע"א בשם רבנו אליהו דצריכים קשר חדש כל יום, והוכיח כר' אליהו מגמ' מנחות שמברך עד שעת קשירה. ומאידך בשם ר"ת דא"צ קשר כל יום, וראיה מגמ' ערובין דהוי קשר של קיימא, ומגמ' חולין דת"א צ"ל ידע קשר תפליין אלמא שאינו עושה כל יום. ולכן כתבו פשרה דתש"י בעי קשר כל יום ותש"ר א"צ קשר כל יום, וכע"ז ע' או"ז יש מכריעין, וע' רא"ש ס' י"ג הוא דעת רבינו שמשון. ונמצא דר"ת ור' אליהו ור' ש"ב עיירות בצרפת עם ג' שיטות.

(והנה הפשרה מיישב גמ' ערובין בענין קשר של קיימא, אבל הקו' מגמ' חולין דלא שכיח קשר צ"ע לפרש סתמא דמילתא על קשר תש"ר, ואולי תוס' סמכו שכבר דחו הראיה מגמ' חולין)

ואנן קי"ל שאין עושה קשר כל יום, ומעשה הנחה הוא הגמר של וקשרתם.

וע' הסכמת ר' יצחק ירוחם דיסקין לס' "משביח ירושלמי" מר' משה שמעון זיווין מפיטסברג דדן אם המצוה במעשה הנחה או גם בהמשך המצוה, וחיידש דתש"י המצוה במעשה הנחה, מדכתיב וקשרתם לאות על ידך והיו לטוטפות בין עיניך.

(וע' שכתב שהק' דודו בעל תנא תוספאה איך מניחים תפליין בחוה"מ על תנאי שאם אין חיוב לא יהא למצוה, (וע' מ"ב ס' ל"א ובשם רע"א), והרי ליתא בשליחות, ותי' ר' יצחק ירוחם כי מעשה הנחה אפשר בשליח, וגם הוא מצוה).

וכע"ז דן בצ"פ פ"ד מתפליין ה"ד.

וע' רמב"ם פ"א מתפליין ה"א ומניחין אותן על הראש וקושרין אותן על היד. וכן שם בריש הל' תפליין כתב שני מצות, להיות תפליין על הראש, ולקשרם על היד.

וידוע השיטה ברי"ף ועוד דמברך להניח ואין מברך על של ראש, ואם שח צריך לברך על מצות לשל ראש וצ"ב הטעם, ולפי הצ"פ י"ל דבאמת לא שייך ברכת להניח על של ראש אלא דכיון דמברך כן על יד כולל גם של ראש כיון דא"ל להיות לבוש בלי מעשה קשירה, אבל אם מברך רק על של ראש מברך על מצות, ואין מוכיז מעשה הנחה. שו"ר כן בשו"ת לבוש מרדכי מר' משה מרדכי י"ב ב' ב', וכן להורות נתן ח"י י"ב ד' וז'.

ויש להוסיף דבוא"ש גם מה שמברך להניח, ולא על הנחת, ועפ"י הרא"ש פ"ק דפסחים בשם ר"ת דכל שיש לו שהוי מברך על וכל שעושה מיד מברך בל' ע"ש. ובאמת ברא"ש שם בפסחים הביא יש גורסים במצות תפליין. וע' נחל איתן כמה כללים. וע' שם ראשונים כיון שכבר התחיל בתש"י לכן מברך על מצות, ולא משמע כוונתו כי קאי על תש"י והוי כמברך על לשעבר, אלא כוונתם דלכן הברכה עכשיו רק על גמר המצוה.

וזכרת את ה' אלקיך כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל למען הקים את בריתו (ח, יח)

לעצמם אוכל, אנו רצים להרוויח כסף שעל ידו אנו זוכים להחזיק תורה, וממילא אין זה ממון רגיל אלא הוא "תורה דיקע ממון" - ממון של תורה".

אם נתבונן נראה, שהעולם כולו מסוכסך ומפולג, מדינה ומדינה, עיר ועיר, ואיש ברעהו. אמנם אנחנו שקיבלנו את התורה הקדושה, עלינו להתחזק ביתר שאת במידות טובות, על פי המידות שהתורה השרישה בקרבנו, ולהגביר את האחדות בינינו, ובה נזכה לגאולה השלימה במהרה בימינו, אמן.

סיפר מרן רה"י הגאון הרב נתן צבי פינקל זצלה"ה: הייתי אצל יהודי באמריקה, והוא סיפר לי שבהיותו בעיר אילת ביקר במקום שרואים כל מיני דגים שונים. תוך כדי שהוא מתבונן על הדגים ורואה איך שהם קופצים ממקום למקום על מנת לחטוף אוכל, הרהר בליבו: "וכי מה בני לבין הדגים, הם רצים מכאן לשם ומשם לכאן ללא הרף כדי לתפוס אוכל ולהרוויח את לחמם, אף אני כמותם, רץ ממקום למקום כדי להרוויח את לחמי".

אמר לו בנו - ותראו מהי 'הרגשה' של יהודי - "בעוד שהדגים רצים שוב ושוב כדי לתפוס

ואמרת בלבבך כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה (ח, יז)

ביאר מרן רה"י שה"ת הגאון הרב חיים שמואלביץ זצלה"ה: לעולם אסור לאדם שעושה מעשה המוטל עליו לחשוב על תוצאת המעשה. עליו לעשות את המוטל עליו בלי חשבונות ולדעת שהתכלית אינה בידיו ואינה תוצאה של מעשיו, אלא תלויה רק בהי"ת. ולא רק בענייני גשמיות אסור לומר "כחי ועצם ידי", אלא גם ברוחניות כך.

לכן אמרו חז"ל (מגילה ו:): "יגעתי ומצאתי", דהיינו שלאחר יגיעת האדם כל השגתו היא בתורת "מצאיה" שבאה בהיסח הדעת, שכר זיכו לו מן השמים על יגיעתו. וכמו שאמר ר' נחוניא בן הקנה "אנו עמלים ומקבלים שכר וכו'", השכר אינו על החכמה שהשיג וקנה האדם, אלא על העמל והיגיעה, כי החכמה עצמה היא מתנת שמים.

וכן הא דאיתא במדרש (תנחומא פקודי יא): א"ל הקב"ה למשה, לפי שהיית מיצר שלא היה לך עשייה ולא חלק במלאכת המשכן, לפיכך לא יכלו אותן חכמים להעמידו וגו' ואיני כותב לו הקמה אלא על ידך שנאמר 'ויקם משה את המשכן'". וצ"ב: איזה תנחומים יש כאן למשה, והרי באמת הוא לא יכל להקימו ורק עסק בו כאילו הוא מקימו והמשכן מאליו קם, וא"כ נמצא שבאמת אין לו חלק במלאכת המשכן.

אך לדברינו מבואר, לעולם אין מעשי האדם פועלים את התכלית, האדם רק עוסק בידיו והתכלית באה מן השמים. א"כ חלקו של משה שווה לשאר העוסקים במלאכת המשכן שעשו בידיהם והתכלית באה מהי"ת. גם משה עסק בידיו והתכלית באה לפי מעשיו, שנקראת הקמת המשכן על ידו.

למדנו שאדם פועל רק את המעשה, והתכלית והתוצאה הן מהי"ת. ע"כ ודאי שהמעשים צריכים להיות כשרים ונאים מצד עצמם, ואז יזכה שתצא מהם התכלית הנרצית. אך אל לו לאדם לחשוב שהשיג את התכלית על ידי מעשיו עצמם.

דברי הימים

דברי הכותבים

לחזור למחנה ולקראת סוף מ' יום ללכת שם, לקבל פני משה. והביאור הוא, ביהושע נאמר לא ימוש מתוך האוהל, אין זאת מעלה בעלמא אלא זאת היתה הגדרת מהותו, איך אפשר לקיים "לא ימוש מתוך האוהל", כשהאוהל איננו. משה עלה למרום, אם יהושע יישאר במחנה יוצא הוא מתוך האוהל, ורק אם הוא יושב מחוץ למחנה ומצפה למשה אימתי יבוא, עומד הוא כאילו ב"פה פער" ממתינ' למשה, אזי מתקיים לא ימוש מתוך האוהל גם כשהאוהל איננו.

בבחינה כזו הנהגת ביה"ז, אם הרגשה של חופש, של הפסקה, אזי היא עזיבת התורה וח"ו "יומים אעזבך". אם בבחינת "יושב ומצפה", אין זה עזיבת התורה.

והנה איתא בירושלמי סוף ברכות, אם תעזבני יום יומים אעזבך, משל לשנים שיצאו אחד מטבריה ואחד מצפורי, ופגעו זה בזה, לא הספיקו לפרוש זה מזה עד שהלך זה מיל וזה מיל, נמצאו רחוקים זה מזה שני מילים, ואפשר שבדקא נקטו האופן הזה שכל אחד הולך לצד אחר, ונמצא שהוא מפנה את גבו לחברו, וזה אמנם בבחינת "עזיבה", אבל הוא הולך לאחריו ופניו לחברו, אין זו "עזיבה", ואז אף שהוא מתרחק מחברו, אין חברו מתרחק ממנו.

והדברים מפורשים בירושלמי שם, משל לאשה שהיתה יושבת וממתנת לאיש, כ"ז שהיתה בדעתו להינשא לה היתה יושבת וממתנת לו, כיון שהפליג דעתו ממנה היא הולכת וניישאת לאחר, [ור"ל שכבר אין מועיל לו מה שיחזור ויתן דעתו עליה, ואף מי שעוזב את התורה, התורה עוזבתו, וקשה מאד להחזירה אליו]. הרי להדיא כאמור, שהעזיבה היא "הפלטת הדעת ממנה", וכ"ז שהוא יושב ומצפה לה, אע"ג שהוא רחוק ממנה אף היא ממתנת לו, והן הן דבריו, אם הוא בבחינת "יושב ומצפה" לזמן האלול, אין זו עזיבת התורה, והתורה "ממתנת" לו עד שיגיע זמן ההתחזקות באלול.¹

ג) אך יותר מזה תלוי בכונה ובמטרה, שתהא לשם עליה באלול, וזהו "בכל דרכיך דעהו", וכמו ששינונו (אבות פ"ב מ"ב) וכל מעשיך יהיו לשם שמים.

ובאמת שזה צריך להיות כל מהלך האדם בכל דבר וכמש"כ הרמב"ם פ"ג דעות ה"ב, צריך האדם שיכוין לבו וכל מעשיו כולו לידע את השי"ת בלבד, ויהא שבתו וקומו ודבורו הכל לאמת זה הדבר, כיצד כשישים ויתן או יעשה מלאכה ליטול שכר, לא יהא בלבו לקבוצ' ממון בלבד, אלא יעשה דברים הללו כדי שימצא דברים שהגוף צריך להם וכו', ושם ה"ג המנהיג עצמו על פי הרפואה וכו' ישים על לבו שיהא גופו שלם וחזק כדי שתהיה נפשו ישרה לדעת את ה', שאי אפשר שיבין וישתכל בחכמות והוא רעב וחולה, או אחד מאיבריו כואב וכו', נמצא המהלך בדרך זו כל ימיו עובד את ה' תמיד אפילו בשעה שנושא ונותן ואפילו בשעה שבוועל מפני שמחשבתו בכל כדי שימצא צרכיו עד שיהיה גופו שלם לעבוד את ה', ואפילו בשעה שהוא ישן אם ישן לדעת כדי שתנוח

א) עומדים אנו לפני בין הזמנים, יש מערערים על מושג זה, וכי יתכן לסגור ישיבה למשך שלשה שבועות. וכבר התריע המהר"ל בס' דרוש על התורה עמ' מ"ו, על ימי בין הזמנים "אם הראשונים הנהיגו היה זה לכמה סיבות עצמיות לתורה כידוע, אך עתה אין הדבר כן, כ"א להסרת התורה לקיים את תעזבני יום יומיים אעזבך, [רש"י דברים י"א י"ג], וע"י ביטול זה מרגילים עצמן לשחוק וקלות ראש וזולתן מדברים המגונים".

אך הנסיון בזמנינו מוכיח כי "ביטולה זהו קיומה". ואמנם צדקו דבר מהר"ל בזמנו, ע"פ דרגת לומדי התורה אז. בתקופתו היתה הדרך להגביר היצר הטוב על יצה"ר, כמש"כ מהר"ל שם "אבל הדרך שהוא טוב וישר לפני האלקים ללמוד בכל יום ויום בלי הפסק כלל, כנאמר (משלי ח') לשקוד על דלתותי יום יום". לפי דרגותינו היום, הדברים הם להיפך, בין הזמנים נדרש מאד כדי להגביר חיל ולהוסיף כח ללימוד של כל השנה, [ואכן בישיבות שאינן נוהגות ביה"ז יש בהם שגם שלשה שבועות אלו לקויים הם, והאלול יש בו רפיון גדול], והכלל שלימדונן רבותינו הוא כי יש לאדם להכיר את היצה"ר שלו, ולהגביר את יצרו הטוב על היצה"ר שלו, ואין תועלת להגביר את יצרו הטוב על היצה"ר שהיה קיים לפני דורות, ובאותם מהלכים שהיו מועילים אז, כיון שהיזה"ר שבימינו פועל באופן לגמרי, וצריך להלחם בו עם הכלים המועילים נגדו, [וכפי המשל הידוע בשם החזו"א, שהגגנרל הותיק שבא להלחם במלחמה השנייה באותם הכלים ובאותם הדרכים שנלחם בהם במלחמה הקודמת וניצח בה, ודאי ינוצח].

בזמנינו ולפי כוחותינו, כוחות הגוף וכחות הנפש שלנו, ימי בין הזמנים נצרכים מאד, ויש בהם כדי לחזק את לימוד התורה של כל ימות השנה.

ב) אך כ"ז לא בכל ענין, אלא הדבר תלוי באופן ההנהגה בימי בין הזמנים. אפשר לערוך בין הזמנים בשני אופנים, יכול הוא חלילה להיות ימי רפיון בתורה וביר"ש, אם תעזבני יום יומיים אעזבך [רש"י דברים י"א י"ג], ויכול הוא להיות הכנה לחיזוק של אלול, וההבדל הוא בכוונה ובאופן ההנהגה של ימי בי הזמנים.

אמרו חז"ל (יומא ע"ו א') לחם אבירים אכל איש, זה יהושע שירד לו מן כנגד כל ישראל, ופירש"י שהמתין משה ליהושע ארבעים יום לירידתו מהר סיני, ואז ירד לו מן. ושמעתי מאמרו"ר זצ"ל שביאר למה היה לו ליהושע להמתין לרגלי ההר למה לא המתין לו במחנה, וביאר כי כל זה כדי שלא להפסיד את משה אפילו שעה מועטת כדי הליכתו מן ההר אל המחנה, ושאל וכי היה צריך כל כך הרבה מן, וביאר שברגע שפרש מן הכלל לא קיבל בזכות הכלל, והיה צריך זכות עצמית וזהו ירד לו מן כנגד כל ישראל, והדגיש אאמרו"ר כי יהושע הרי לא ידע שירד לו שם מן, אלא עשה במסירות נפש ובלבד לקיים לא ימוש מתוך האוהל שעה אחת, ע"כ דבריו, (ועי' שיחות מוסר מאמר נ"ב).

ועדיין צריך ביאור כי ל"ל להמתין לו כל מ' יום, והרי ידע שמשה עתיד לשהות בהר מ' יום (עי' רש"י על הפסוק כי בושש משה) א"כ היה יכול

¹ ומצינו כה"ג ביבמות ל"ד ב' כל ששהתה אחר בעלה י' שנים שוב אינה מתעברת, ואמרו שם באשת רבא, ששהתה י' שנים לאחר מיתת רמב"ח ואעפ"כ נתעברה "אנא דעתאי עלך הוא", הרי שאם דעתה להנשא אין זה הפסק. על הנאמר יששכר חמור גרם רובץ בין המשפטים, שמעתי מבארים ההבדל בין סוס לחמור, סוס כשנח מורידים ממנו את האוכף והוא מתרוצץ להנאתו, משא"כ חמור "רובץ בין המשפטים" עם העול שעל גביו, אינו זורק את העול גם בזמן מנוחתו.

דעתו עליו וינוח גופו כדי שלא יחלה ולא יוכל לעבוד את ה' והוא חולה, נמצאת שינה שלו עבודה למקום ברוך הוא, ועל ענין זה צו חכמים ואמרו וכל מעשיך יהיו לשם שמים והוא שאמר שלמה בחכמתו בכל דרכיך דעהו והוא יישר אורחותיך.²

ונראה ממש"כ הרמב"ם "נמצאת שינה שלו עבודה למקום ברוך הוא", דאין השינה וכו' הכשר לעבודת ה' אלא שהיא עצמה עבודת ה'.

ועיי' במאירי בפתיחה

ד) ואם זה הוא בכל צרכי הגוף, על אחת כו"כ בימי בין הזמנים אשר יש כאן ביטול תורה, ורק שזהו קיומה, וצריך לעשות הכל בכוונה להתחזק בימי האלול הבאים עלינו לטובה.

והנה ב' מצות בת"ת, לימוד התורה, הנלמד ממה שנאמר והגית וגו', וידיעת התורה, ונלמד ממה שנאמר ושננתם וגו'. לימוד התורה, להיות עסוק בתורת ה' ואפילו בפסוק אחד. ידיעת התורה, לדעת תורת ה', מהות ושננתם, שיהיו דברי תורה מחודדים בפיו, שאם ישאלך אדם דבר, אל תגמגם ותאמר לו, אלא אמור לו מיד (קדושין ל' א') ויש לדון כשיש סתירה ביניהם, מה קודם, וראיתי באור ישראל סי' כ"ז, כי לצורך ידיעת התורה ויכולת הלימוד, הותר ביטול הזמן, כגון לילך מעיר לעיר לחפש אחר רב גדול, לקבל ממנו דרכי העיון והלימוד, וכן לבלות זמן על עיתות מנוחה ושינה, מה שנחוצו לו לפי טבעו, שיהי' אח"כ דעתו צלולה עליו ביותר להבין ולהשכיל בעומק הענין, אשר כל זה לא היה ענין למצוות לימוד התורה, יעו"ש והיינו שידיעת התורה [בשני המובנים הנ"ל] דוחה מצות לימוד התורה.

נמצא שאם נצרך ימי ביה"ז כדי להוסיף כח העיון ולהגיע ליותר ידיעת התורה, הרי נדחה לימוד התורה, וכמש"כ הגרי"ס, שמותר לבלות זמן על עיתות מנוחה ושינה, מה שנחוצו לו לפי טבעו, כדי שיהי' אח"כ דעתו צלולה עליו ביותר להבין ולהשכיל בעומק הענין.

ה) גם הדבר תלוי באופן הנהגת ביה"ז. שכן אף אם עושים הכל בכוונה ראויה, יש כאן נזק גדול של הפסק בעבודת האדם, וכמו שביאר אאמו"ר זצ"ל בשיחות מוסר מאמר ס"ט, בא וראה כיצד נהג רבי עקיבא בשובו

לביתו לאחר י"ב שנה שלמד תורה לפני ר' אליעזר ור' יהושע, "שמע מאחורי ביתו דקאמר לה חד רשע לדביתהו וכו', אמרה לי' אי צאית לדילי ליהוי תרתי סרי שנין אחרנייתא, אמר ר' עקיבא הואיל ויהבה לי רשות איהדר לאחורי, הדר אזל הוה תרתי סרי שנין אחרנייתא". (נדרים נ א'). וקשין הדברים להולמם, לאחר פרידה של י"ב שנה מאשתו שעזבה חיי עושר והלכה אחריו בעוני ובמצוקה, למה לא נכנס לרגע קט לשמח את לבה, והרי כבר נודע לו שלא תעכבנו מלחזור לתורתו עוד י"ב שנה, ואיה הכרת הטוב. (כפי שאמר ר"ע אח"כ "שלי ושלכם שלה הוא"). אלא על כרחין אנו צריכים לומר, כי ידוע ידע ר' עקיבא את הסכנה הכרוכה בכניסה הביתה, ואפי' יכנס לרגע אחד בלבד, מי יודע אם יוכל להמשיך באותה מדה שהיתה בו כל י"ב שנה, כי הפסק כל דהו גורם לירידה. וידוע מה שביאר אאמו"ר זצ"ל (שיחות מוסר מאמר צ') בטעם שלא נכנס ר"ע לביתו, כי אינו דומה דבר שלם לשני חצאים של אותו דבר, ואף שכ"ד שנה הם י"ב ועוד י"ב, מ"מ כ"ד שנה הם מציאות אחרת לגמרי, ואין ב' פעמים י"ב שנים לכ"ד, ומה שזכה ר"ע ע"י כ"ד שנה, לא היה זוכה ע"י י"ב ועוד י"ב, ולפיכך אם היה נכנס את לשעה מועטת, לא היה זה כ"ד שנה, אלא י"ב ועוד י"ב.

וכה המשילו למי שמחמם כלי עם מים וקודם שרתחו המים הורידו מעל האש, ושוב עשה כן למחר, ובימים שאח"כ שאעפ"כ שהשקיע כל כך הרבה כח וחוס, לא עשה ולא כלום, בגלל ההפסקות שבאמצע.

ויש למצוא לזה דרכים. ע"י קביעת עיתים לתורה בזמן זה, שזה אמור שלא יהא הפסק (ומלבד שבאמת אין היתר של ביטול תורה יותר מהזמן הנצרך), וכבר קבעו רבותינו ראשי הישיבות שכ"א ישתדל לפחות ללמוד ארבע שעות ביום.

וכן כדאי מאד שיהא עסוק בתורה גם בשאר הזמן לדבר בלימוד וכו', וע"ז אינו בבחינת עוין התורה, אם תעזבני יום וכו' [רש"י דברים י"א ג], כל שדעתו ע"ז אין זו עזיבה.

ועי"ז יהא בין הזמנים בבחינת הכנה לימי האלול, ועי"כ עצמו נזכה כולנו להגיע לימי הרחמים והסליחות מוכנים כראוי.

² תמיד תכלית אחת, והיא השגת השם יתברך כפי יכולת האדם לדעת אותו, וישים פעולותיו כולן, תנועותיו, מנוחותיו וכל דבריו, מביאים לזו התכלית, עד שלא יהיה בפעולותיו דבר מפועל ההבל, רצוני לומר, פועל שלא יביא אל זאת התכלית, והמשל בו, שישים הכונה באכילתו, בשתייתו, משגלו, שנתו, יקיצתו, תנועותו ומנוחותו בבריאות גופו לבד, והכונה בבריאות גופו, שתמצא הנפש כליה בריאים ושלמים לקנות החכמות ולקנות מעלות המדות ומעלות השכליות, עד שיגיע לתכלית ההיא, ועל זה ההיקש לא תהיה אז כונתו אל הנאה לבד עד שיבחר מן המזון והמשתה הערב, וכן בשאר ההנהגות, אבל יכון אל המועיל, וכשיודמן שיהיה ערב יהיה וכשיודמן - שיהיה בלתי ערב - יהיה, או יכון אל הערב על דבר חכמת הרפואה כמי שחלשה תאותו למאכל - יעוררה במוזנות המתובלים הערבים שנפש האדם מתאוה להם. וכן מי שהתעוררה עליו מרה שחורה - יסירה בשמיעת הנגונים, במיני זמר, בטויל הגנות, בבנינים הנאים, חברת הצורות היפות וכיוצא בהם ממה שירחיב הנפש ויסיר חולי המרה השחורה ממנו. והכונה בכל זה שייבירא גופו ותכלית הכונה בבריאות גופו לקנות חכמה, וכן כשיתעסק לקנות ממון, תהיה תכלית כונתו בקבוצו שיוציאו במעלות ושימציאיהו לחושי גופו ולהמשיך מציאותו עד שישגי וידע מהשם יתברך מה שאפשר לדעתו:

ועי' בדרך ה' ח"א פ"ד אות ג' ואילך, ושם אות ז' שזו ג"כ בצרכי הגוף אם הם נעשים לצורך עבודת בוראו, הנה בהם עצמם קונה השלימות כדרך שקונה במעשה המצוות כולן, כי גם זה מצוה עלינו לשמור את גופנו בהכנה הגונה שנוכל לעבוד בו את בוראנו וכו'.

ובפלא יועץ אות ט' טיול כ' כי גם זה יצר הוא באנוש וכו' וקצת מצוה לטייל יש כגון שהוא חולה בחולי המרה השחורה, או שהוא עצוב ולבו אטום, יוכל לטייל פעם ביובל, עם ב' או ג' אנשים וכו' כפי שיהא לבו רחב, ומיד יקרא בתורה, יוכל להבין ולהשתדל ולעבוד את בוראו עבודה שלימה בהיותו בריא וכו'.

One Hundred Berachos, and Their Benefits

Harav Hagaon Binyomin Cohen Shlita

The passuk in this week's parshah states: וַעֲתָה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שָׁאֵל מֵעַמּוֹךְ כִּי אִם לִירְאָה אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ לְלַכֵּת בְּכָל יְדֻכְיוֹ וּלְאַהֲבָה אוֹתוֹ וְלַעֲבֹד אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ.

Chazal teach (Menachos 43b) that from here we learn that a person is obligated to recite one hundred berachos every day. Rashi explains that the word מָה should be read מָאָה – Hashem is asking for one hundred, meaning one hundred berachos.

Tosafos cite Rabbeinu Tam, who offers another remez for the obligation of one hundred berachos: there are one hundred letters in this passuk. Tosafos also give another explanation: the word מָה, when converted using the system of אתב"ש, becomes י"צ, whose gematria is one hundred.

The Daas Zekeinim MiBaalei HaTosafos cite the passuk (Tehillim 128:4): וְהָיָה כִּי כֵן יִבְרַךְ גִּבּוֹר, noting that the gematria of כִּי is 30, and the gematria of כֵּן is 70, which add up to one hundred. The continuation of the passuk – וְהָיָה כִּי כֵן יִבְרַךְ גִּבּוֹר – conveys that every individual should recite one hundred berachos.

The Shulchan Aruch rules (Orach Chaim 46:3) that a person is obligated to recite at least one hundred berachos each day.

The Mishnah Berurah (ibid. 14) lists the entire calculation of the berachos a person recites on a typical weekday, for a total of 108 berachos, assuming the person washes for two meals.

Interestingly, he begins his list with the berachah of HaMapil, which proves that for this purpose, a day begins at night.

On Shabbos, we are missing thirteen berachos from the count of one hundred, and many gedolim would therefore count their berachos on Shabbos to ensure that they reached one hundred.

One could ask: What is the connection between the obligation to recite one hundred berachos and the passuk that says Hashem is asking Klal Yisrael for yiras Shamayim?

THE PATH TO YIRAH

Perhaps the answer is that the derashah itself is teaching us that the obligation of one hundred berachos is the way to fulfill Hashem's request for yiras Shamayim.

How does one achieve that? Through reciting one hundred berachos.

But how does that work? Why do one hundred berachos bring a person to yiras Shamayim?

The Sefer HaChinuch, on the passuk in this week's parshah וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ, explains the meaning of a berachah. What does baruch atah mean?

One might think that it means we are blessing Hashem. But this is incorrect, says the Chinuch. Since Hashem is kol yachol, all-powerful, we cannot add to or subtract from Him in any way.

Rather, says the Chinuch, when we say baruch, we are proclaiming and acknowledging that Hashem is mekor haberachos, the source of all blessing, and thanking Him for it. We are declaring that all good comes from Hashem.

The Avudraham explains, similarly, that the word baruch is not a verb, but rather a descriptive term, like rachum and chanun. Baruch means that Hashem is the source of all blessing.

The Rishonim offer another explanation, based on Kabbalah, one that is mentioned by the Rashba, Rabbeinu Bachya, the Nefesh HaChaim (Shaar 2, ch. 2), and others. According to this approach, berachah is a lashon of תוספת וריבוי, increase and abundance, as in the pesukim וּבֵרַךְ אֶת לַחֲמֶה and וּבֵרַךְ פְּרִי בִטְנֶה.

When a person receives a berachah from a tzaddik, such as for parnassah or for health, he is likewise seeking increase and abundance.

I once heard a mashal to explain this. If a huge reservoir of water has only one small spout, very little water can come out. A berachah means that additional openings should be created, allowing abundant shefa to flow.

Although Rabbeinu Bachya presents these as two different explanations of the word baruch — one according to the simple meaning and one according to Kabbalah — they would seem to be connected. By recognizing and acknowledging that Hashem is the mekor haberachah, a person causes increased blessing to flow.

Indeed, the Sefer HaChinuch (Mitzvah 430) states that by declaring that Hashem is the source of all blessing, we draw additional shefa upon ourselves: אָנוּ זֹכְרִים בְּמַעֲשֵׂהוּ הַטּוֹב הַזֶּה לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ מִבְּרָכוֹתָיו.

Taking this a step further, we can gain a deeper understanding of how reciting one hundred berachos each day — baruch atah, acknowledging that all blessing comes from You — brings a person to yiras Shamayim.

Rabbeinu Yonah writes (Shaarei Teshuvah 1:10) that a person should realize: הַבּוֹרָא נָפַח בְּאִפִּי נִשְׁמַת חַיִּים חֲכָמַת לֵב: Hakadosh Baruch Hu blew into me a living soul, granting me wisdom of heart and sound understanding, for what purpose? To enable me to recognize Him and fear Him. The neshamah has the ability to recognize and fear Hashem.

We see that by recognizing Hakadosh Baruch Hu, a person comes to yirah. It follows, then, that by reciting one hundred berachos each day and clearly recognizing that Hashem is the mekor haberachah, a Yid comes to yiras Shamayim.

RECOGNIZING THE GOOD, NULLIFYING THE BAD

Reciting one hundred berachos each day brings other benefits as well.

There is a principle in Yoreh Deah called bittul b'rov, meaning that the minority is nullified by the majority. For instance, if one treif piece of meat became mixed with two kosher pieces of meat, the treif piece is batel b'rov. Some Rishonim go as far as to maintain that the treif meat is transformed and becomes permitted.

Similarly, when a person recites one hundred berachos and realizes how much good fills his life, his personal tzaros become batel b'rov and may even be transformed into good.

Another benefit of reciting one hundred berachos each day and acknowledging Hakadosh Baruch Hu as the mekor haberachah is discussed by the Mesillas Yesharim, which devotes an entire chapter (8) to explaining how

regular people can attain the middah of zerizus. He explains that when a person contemplates the countless favors Hashem performs at all times, from the moment a person is born until the last day of his life, he comes to realize that he can never repay Hakadosh Baruch Hu, Who lacks nothing. This realization inspires a person not to be lazy in performing mitzvos, but rather to fulfill them with zerizus.

I'd like to conclude with a very powerful story that I recently heard from the mother of a talmid in our yeshivah.

She told me that she had a friend who lost her husband at a very young age. The Rosh Yeshivah, Rav Nosson Tzvi Finkel, advised her to write down three things each day that Hashem had done for her that day, so that she would not feel alone, but would instead feel that Hakadosh Baruch Hu was with her.

A few years later, the woman who told me the story herself became an almanah. She decided to follow the advice that Rav Nosson Tzvi had given her friend.

Every night before Krias Shema al HaMittah, she says aloud three special things that Hashem did for her that day, three good things that happened to her.

She told me, "I've been doing this for over twenty-two years."

Then she added, "You don't have to be an almanah to do this. Everyone can do it."

My berachah is that we should understand and utilize the mitzvah of me'ah berachos each day in the proper way, and be zocheh to abundant shefa, berachah, and hatzlachah, with the coming of Mashiach very soon.

Gut Shabbos.

**This week's
Bishvilei Haparsha
is sponsored by:**

